

T E M Y İ Z K A R A R L A R I

Evlât edinme:

«Filhakika Medenî Kanununun 257 nci maddesinde yazıldığı üzere, evlât edinmekle ana ve babaya ait hak ve vazifeler evlât edinen kimseye geçerse de evlât edinmeye muvafakatle ana ve baba yalnız velâyetin icrasından feragat etmiş olup bu hale göre evlât edinenin vefatiyle velâyetin hakiki ana ve babaya rücu zaruri olmasına ve evlât edinen kocanın vefatiyle velâyetin küçüğü evlât edinmeyen karısı müddeiaaleyhaya intikal etmeyeceği aşikâr bulunduğu mebni vârit görülemiyen it'razların reddiyle esbabı mucibeye müstenit ve usul ve kanuna muvafık olan hükmün tasdikına ittifakla karar verildi.» 1.10.1942 (Kırkağaç 2189)

NOT:

Temyiz 2 nci Hukuk Dairesinin yukarıda zikredilen kararının ehemmiyeti Medenî Kanununun 257 nci maddesine verdiği yeni tefsir tarzındadır. Filhakika Temyizin bu içtihadı biz', 257 nci maddenin ikinci bir tefsiri karşısında bulunduyor: Mezkûr maddenin, hakiki ana ve babanın çocukları üzerinde tabiatıtan aldıkları velâyet haklarının, hükmi ana ve babalık olan evlât edinmede evlât edinene yalnız ifasını intikal ettirdiğini, fakat muhtevasını intikal ettirmedğini ortaya atıyor. Halbuki İsviçre Federal Mahkemesi, mezkûr maddenin, hakiki ana baba ile çocuk arasındaki tabii münasebetin yerine geçirilen kanuni münasebetin velâyet hususunda hakiki ana ve babayı temamiyle silerek, yok ederek onların hak ve vazifelerini muhtevası ile birlikte hükmi ana babaya geçirdiğine kail olmaktadır.

Zamanımızda, Romada olduğu gibi itikada dayanmayan evlât edinme müessesesinin ciddi neticesi çocukları olmayan kimselere, nesebî sahih bir çocuğun (ekseriya bir oğlun) bütün haklarını haiz bir mirasçı vermektan ibarettir. «Evlâtlık, kend'sini evlâtlığa alanın aile ismini taşır ve onun mirasçısı olur» M. K. Madde 257 F. I. kaldığı, evlâtlığın mirasçılık hakkına dair olan bu maddeye muhalif mukavele yapmak sahihtir. (M. K. 257).

Hukuk, hakiki ana babadan başka mecazi ana baba da yaratılmakta ve tabii zürriyetten başka hükmi zürriyeti de kabul etmektedir.

Eğer, Evlât edinme müessesesi yalnız, erkeğin dul olarak aldığı karısının eski kocasından, veya evlilik dışında olma çocuğunu; yahut karısının, kocasının başka bir evlenmeden hâsil olan çocuğunu, müşterek evlât kılmaya maksur olsa idi, tabii aile ile mecazi aile arasındaki çarpışmalara pek raslanmazdı. Evlât edinme müessesesi kısır ailelere bir teselli kaynağı ve fakir ailelere geniş nispette yardım müessesesi oldukça tabii ana babanın, çocukları ile olan ve tabiatıtan fıskıran münasebetleri ile kanuni ana babanın aynı çocuklarla kanundan fıskıran münasebetleri arasında çarpışmaların vücuda gelmemesine imkân yoktur. Zaruri çarpışmalardan ürkenler, başkasının çocuğuna kanundan müstakil olarak, ihtiyar ile

muslu ve faziletli ailelerde dahi aile otoritesi çocuğun ahlâki varlığını korumaya kâfi gelmiyor. Kanun çocuğu ana ve babasına karşı dahi korumak zorunda kalıyor. Velâyetin nez'ine ait olan maddeler bu zordan doğmaktadır. Tekrar sorulmuş velâyetin nez'ini kim isteyecektir?

Hulâsa, âmme vesayetinin işlemlerini mümkün kılacak olan vesayet müşavirlikleri kurulmadıkça Temyizimiz anane ve âdetlerimizde yaşayan hususi vesayet hükümlerini tatbik eylemekte ve arz edilen hâdisede olduğu üzere velâyetin hakiki babaya rücu eylediğine içtihat etmekte haklıdır. Çünkü, mahkemelerimiz ömüne arz edilen hâdiseler küçük üzerinde hiçbir hakkı olmayan bir kadın ile, çocuğun hakiki babası arasında çıkmış bir ihtilâftır. Bu ihtilâfı mahkemelerimiz nasafetin icabeylediği bir tarzda halleylemiştir. İsviçrede ise ihtilâf, hükmi bir şahsiet olduğu için küçük üzerinde bir velâyet hakkı iddia edemeyecek olan Bâle - Ville kontonu, yani devleti ile, velâyet iddia edebileceği olan hakiki ana arasında çıkmıştı. Bizdeki ihtilâf, vesayet dairelerinin, vesayet altında bulunmayan küçüğe hemen bir vasi tayin eylemek hususundaki vazifelerini - teşkilâtteki eksiklik dolayısıyla - yapamamaları doğuruyor. İsviçredeki ihtilâfa, dâva edilen devletin; lâzım olan bütün uzuvlara malik olan vesayet dairelerine izafeten velâyet altında bulunmayan küçüğe hemen bir vasi tayin eylemiş olması meydan veriyordu.

Türk ve İsviçre Temyiz Mahkemeleri arasındaki içtihat farkı teşkilât farkından doğmuş bulunuyor.

Vasfi Raşit SEVİG

Roma Hukuku Ord. Profesörü

« I B C O » K A R A R I [1]

Dr. Necmi OSTEN

Türkiye Cumhuriyeti, nafta işlerinden sayılan demiryollarına çok önem vermiştir; bunun neticesi olarak büyük bir inşaat faaliyeti başlamıştır. Bu arada evvelâ yabancı sermayeden istifade edilmiş sonra da bu millî dâva Türk mühendis ve mütaahhitlerine bırakılmıştır.

Demiryolu inşaatında da, taahhüt ve iltizam işlerinde olduğu gibi, bazı ihtilâfların çıkması gayet tabiidir. Netekim öyle olmuş ve «Kütahya - Balıkesir» ve «Boğazköprü - Ulukışla» iltisak hatlarının inşaatını deruhte eden «Julius - Berger - Consortium» adında bir Alman şirketi ile Nafta Vekâleti arasında mütaahhit ihtilâflar çıkmıştır. [2]

[1] Bu kararın bir kısmını İzmir Barosu mecmuasında neşretmiştik; Heyeti umumiyesini neşretmek ancak bu yıl mümkün olabilmektedir.

[2] Bu hususta verilen hakem heyeti kararını tetkikine müsaade eden Türk hakemi, eski Sinop Mebusu ve Ankara Hukuk Fakültesi eski İktisat Profesörü sayın Yusuf Kemal Tengirçenk'e ve göstermiş bulunduğu kolaylıktan dolayı Maliye Vekâleti Baş Hukuk Müşaviri sayın Cafer Tüzer'e teşekkür ederiz.